

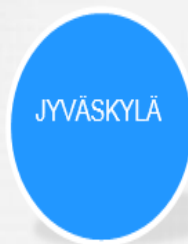
Puuvirtojen optimointi ja tietojärjestelmäsovellutukset

Teijo Palander
Itä-Suomen yliopisto

JOENSUUN TIEDEPUISTO

Biotalous

JYVÄSKYLÄ

- Resurssiviisas biotalous – lisäarvoa biotaloudesta

JOENSUU
Vetovastuu

- Vihreän kasvun keskus – kasvua metsästä

SEINÄJOKI

- Green Creative Garden – ruokajärjestelmien kestävät ja tehokkaat ratkaisut

- Toiminnan painopisteitä: kansallinen biotalousbrändi ja liiketoiminnan uudet konseptit, biotalouden kestävät prosessit ja logistiikka, korkean jalostusasteen biotaloustuotteet, käyttäjäkokemus ja ennakointi biotalouden arvoverkoissa
- Erilaiset demonstraatioalustat ja ketterä kokeilu toiminnan ytimessä

Win-Win-Win-päätöksenteko

Onko huonosti valittu tutkimus- ja kehittämisote?

- Me tarjoamme aidosti **win-win-win** -ratkaisuja koko ketjuun, niin metsäomistajalle, teollisuudelle, kuin korjuuyrittäjällekkin. Tarjoamme asiakkaalle kustannustehokkuutta ja olemme mukana neuvottelemassa

kanssa Fixteri -korjuun hintatasosta sekä vuotuisista korjuumääristä. Fixteri korjuu on suunnattu nuorten metsien kunnostuskohteille ja erolaarivuorokalle. Kyseessä on joukkokäsittelyyn

Fixteri idean isän ja Fixteri Oy:n toimitusjohtaja Pasi Ramon aika kuluu nyt yrityksen pyörittämisessä. Koneen ohjaamoon mies entui enää aikojen tuotekehityksen nimissä.

Tervehduta Fixteri-ajkaan. Se tarkoittaa parempaa kannattavuutta koko toimitusketjuun, hankuttu yliopisto-maailmassa yrityselämään siirtyneet puunhankinnan logistiikan tunteja Mirna Lappalainen uuden Fixteri-kunnon ratkaisun etuja menetelmän ensiesittelyssä

Alkaako puun hankintaketju tehtaan tarpeista?

Onko win, win-win, win-win-win ???

Syntykö oikeasti lisäarvoa koko ketjuun?

perustuva paalausmenetelmä, ja joukkokäsittelyssä paalataan nimenomaan runkopuuta.

Fixteri Runko -ratkaisu on herättänyt suurta kiinnostusta metsäalalla, ja UPM-Kymmene Oyj ja Fixteri Oy ovat jo tehneet pilottisopimuksen Fixteri-tekniologian käyttöönotosta.

Alustakoneesta riippumaton

Fixteri-tekniologiaa on kehitetty runsaat viisi vuotta. - Fixteri-paalain, on kehitetty juuri nuorten metsien kunnos-

TRANS

Onko osaoptimointia ?

Puuvirta prosessina

Puunhankinnan suunnittelu alkaa tehtaan tarpeista

STRATEGINEN SUUNNITTELU (neljännesvuosi, kuukausi)

Alueelliset hankintamahdollisuudet

Kuljetusmahdollisuudet / kustannus
Varastointimahdollisuudet / kustannus

Tehtaan vaatimukset
Laatu, Määrä

TAKTINEN SUUNNITTELU

Logistinen suunnittelu (määrä, laatu, toimituspaikat, reitit, toimituskustannukset, resurssit)

OPERATIIVINEN SUUNNITTELU (toteutetaan)

Osto

Korjuu

Kuljetus

Vastaanotto

Toimitusten seuranta

Puun käyttö

TOIMINTOJA OPTIMOIDAAN KAIKISSA PUUNHANKINNAN PROSEISSA

Metsävarat, osto, tuonti

Korjuu
• mekaaninen
• manuaalinen

Varastointi
• metsä
• terminaali
• tehdas

Kuljetus
• tie
• rautatie
• vesi

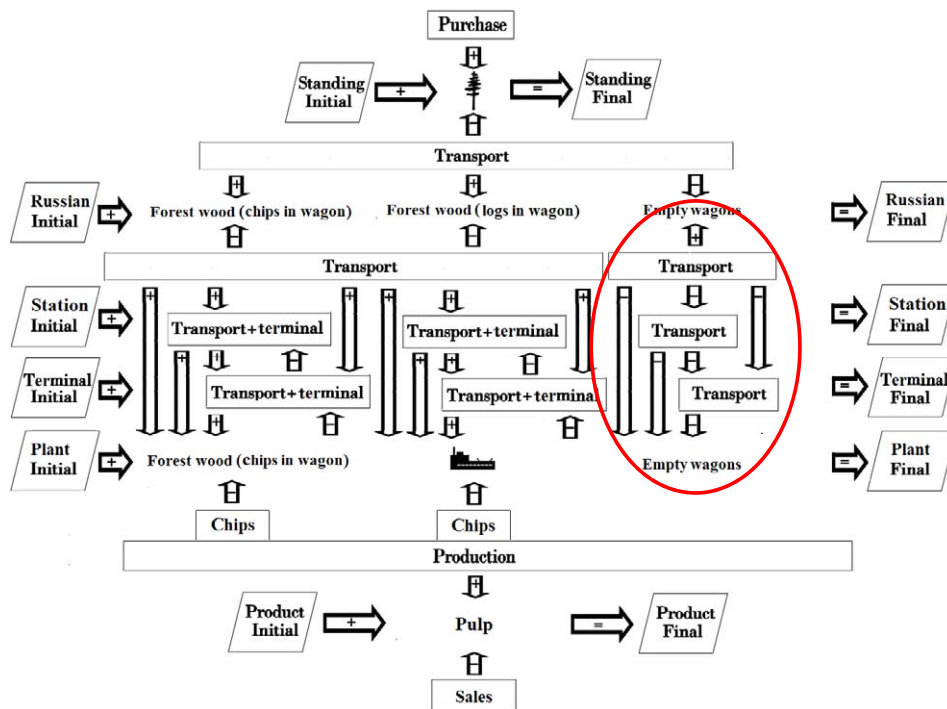
Tehdasvastaanotto
• mittaus
• otanta
• seuranta

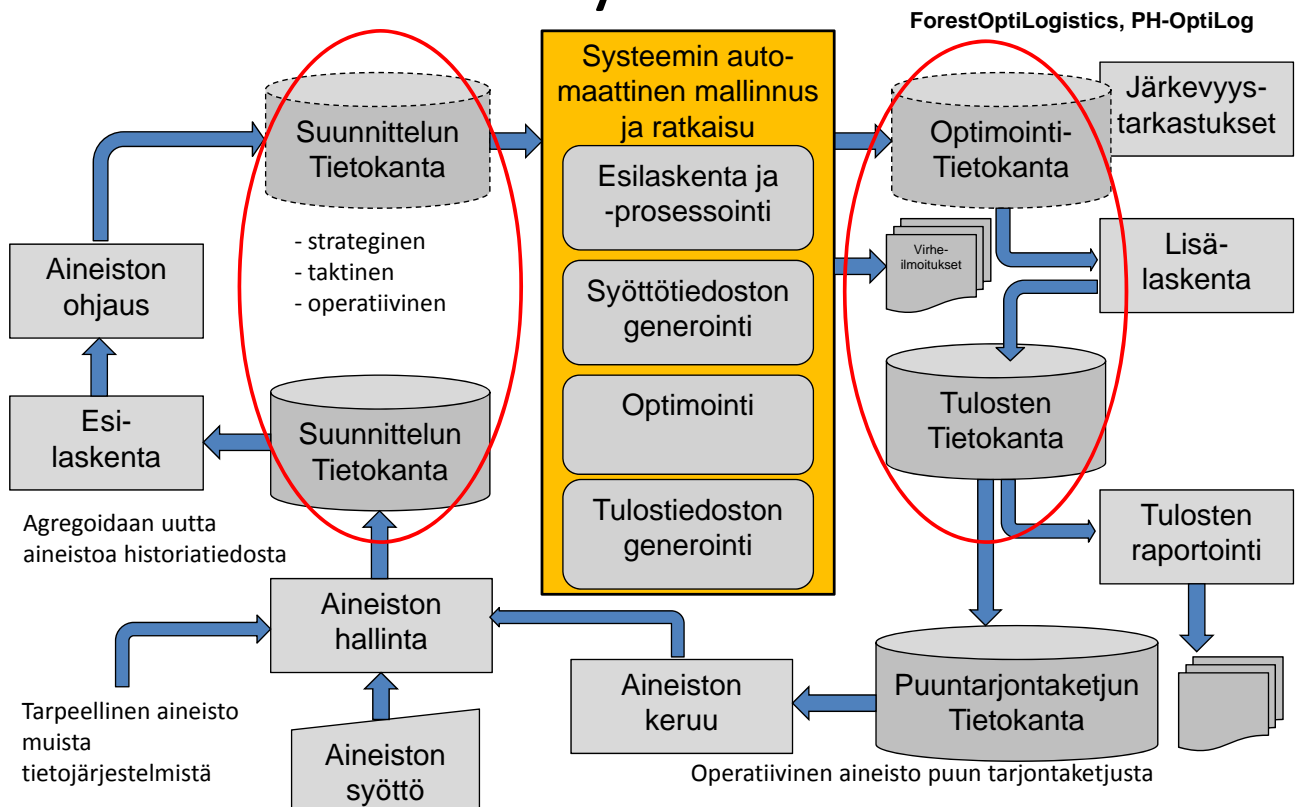
Tehtaan toiminnot
• laatu
• sekoitus
• varastokierto
• seuranta

Saha
Sellu

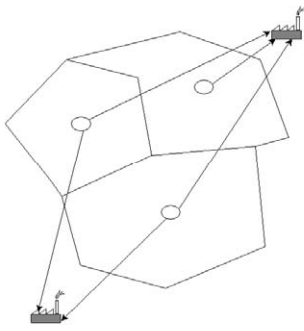
Puu- ja vaunuvirran vaikutussuhteet systeeminä

Suunnittelun työvaiheiden kierto

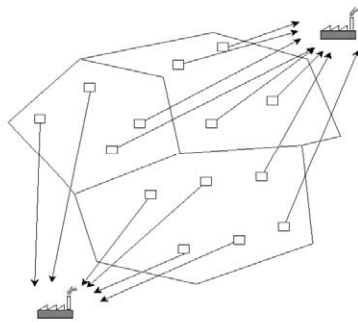

Puunhankinnan suunnittelujärjestelmät

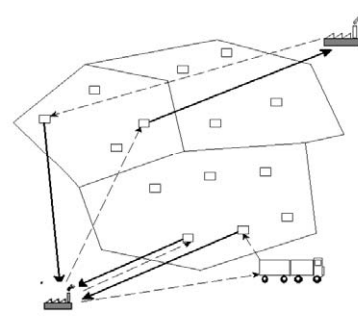
Strateginen suunnittelu

- Alueelliset puun hankintasuunnitelmat
- Erilaiset puun hankintamahdollisuudet
- Mitä, missä, m^3 , €/€

Taktinen suunnittelu

- Logistinen suunnitelma
- Kuinka, m^3 , €/€?
- Strategisen sopeutus

Operatiivinen suunnittelu

- Osto
- Korjuu
- Kuljetus
- Vastaanotto
- Toteutus ja seuranta

Tzeng GH, Huang JJ (2014) Fuzzy Multiple Objective Decision Making. Taylor & Francis Group, Chapman and Hall CRC Press, (ISBN 978-1-4665-5461-0; 322 p.)

Win-Win Optimointimallissa

KÄSITE	GRAAFINEN RATKAISU	LÄHESTYMISTAPA
Lisäarvo (Win-Win)		Haaveiltu päätös kehittämällä kompetenssia innovaatioiden ja luovuuden avulla
Hinta (Win-Lose)		<p>Ideaallinen päätös allokoimalla resursseja uudelleen</p> <p>Pareto-optimaalinen päätös perinteisillä menetelmillä (Trade-off)</p>

Pareto parannus taloudessa

Vilfredo Pareto
(1848-1923)

- ◆ **Pareto parannus tarkoittaa** sellaista muutosta osallistujien taloudessa, jonka jälkeen...
  - ◆ **Jokaisen tilanne on vähintään yhtä hyvä**, ja
  - ◆ **Jonkun tilanne on parempi...**
- ◆ esimerkki
  - ◆ Autosi on 3000 arvoinen sinulle ja 4000 minulle
  - ◆ Ostan sen 3500.
- ◆ Uusi vaihtoehto voi olla **Pareto parannus kaikkien suhteen**, toisin sanoen **Pareto dominoi**, jos uusi tulema on Pareto parannus edellisen vaihtoehdon tulemasta

9

Pareto parannus kaikkien suhteen ei ole sellaisenaan hyödyllinen mittari säännellyissä systeemeissä

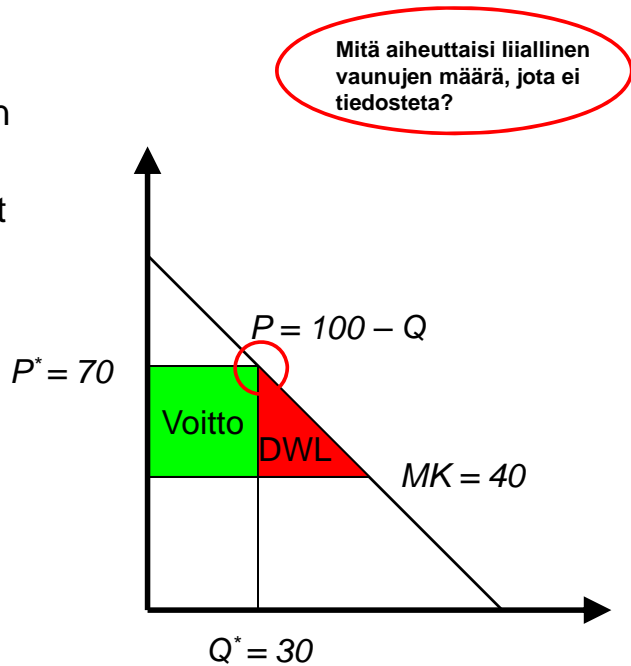
- ◆ Pareto parannukset voivat olla “**win-win**”
  - ◆ Mutta monet säädökset luovat voittajia ja häviäjiä
  - ◆ Joten Pareto kriteeri ei tavallisessa elämässä voi kertoa meille onko joku toimintatapa parempi toista
- ◆ Joten tarvitsemme muita välineitä verrataksemme mahdollisia toimintatapoja päätöksenteon vaihtoehtoina
- ◆ **Skenaariotarkastelut** ovat hyödyllisiä strategisessa suunnittelussa

10

Monopoli aiheuttaa tehottomuutta

Saman voi aiheuttaa jakamaton informaatio, VR?

- Laskutushinnan P ja puukuljetusten vaunutarpeen Q suhde on $P = 100 - Q$
- Toimittaja voisi kuljettaa puut hintaan $40 / m^3$
- Toimittaja laskuttaa 70 , jolla puukuljetukset ovat $30 m^3$
- DWL on säänneltyjen markkinoiden tehottomuutta
  - Asiakkaat maksaisivat marginaalikustannuksia enemmän $MK=40$, mutta markkinoita ei ole

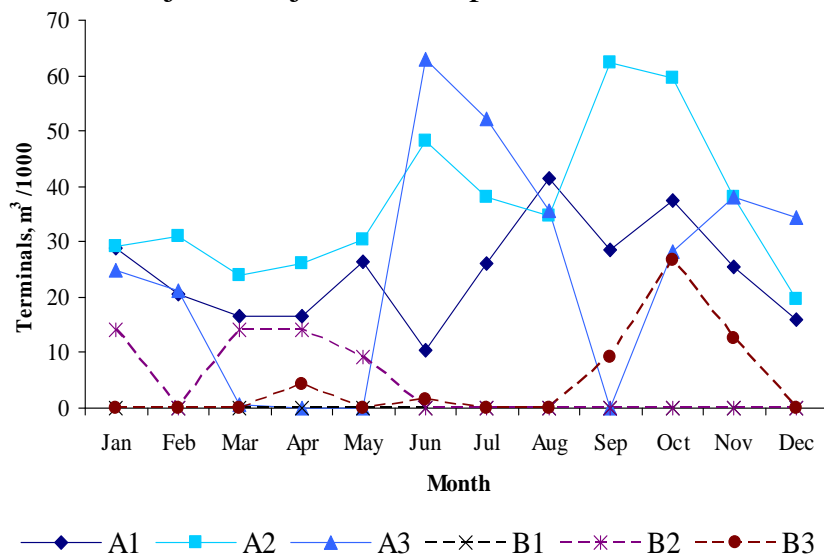
Pareto ratkaisu, jossa vaunut huomioitu

Tavoitemuuttujien arvojen vaihteluvälit globaaleissa päätösvaihtoehdoissa Venäjän puun tarjontaketjussa: I = Lisäysmahdollisuus, D = Vähennysmahdollisuus; A1, A2, ja A3 = tarjontaketjuja, joissa vastaavasti vaunujen kiertonopeus on 100%, ja Venäjän puun tarjonta on 100, 150, and 200%; B1, B2, ja B3 = tarjontaketjuja, joissa vastaavasti vaunujen kiertonopeus on 200%, ja Venäjän puun tarjonta on 100, 150, and 200%.

Skenaario	Kokonaiskustannukset, €			Kokonaisaika, min		
	I, %	Tavoite, %	D, %	I, %	Tavoite, %	D, %
A1	80.1	100.0	0.3	8.6	100.0	16.2
A2	124.9	150.1	0.6	58.8	122.2	54.9
A3	94.4	199.7	0.3	152.0	149.9	0.1
B1	80.1	100.0	0.3	37.7	100.0	33.1
B2	123.8	150.1	0.6	80.2	122.2	56.5
B3	94.7	199.7	0.3	168.9	149.9	0.1

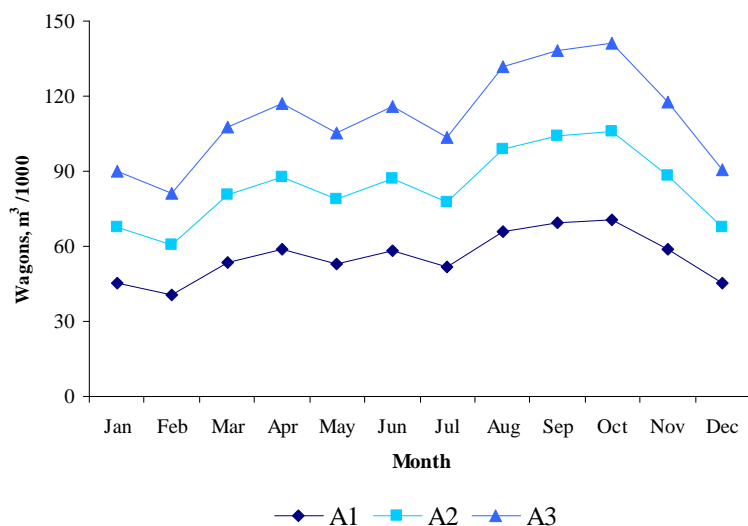
Pareto ratkaisu, jossa vaunut huomioitu

Puun tarjontaketjun varastointisuunnitelmat tehdasterminaaleissa (A1, A2, A3) ja alueterminaaleissa (B1, B2, B3), joissa vastaavasti Venäjän puun tarjonta on 100, 150, and 200% ja vaunujen kiertonopeus on 180%.

Pareto ratkaisu, jossa vaunut huomioitu

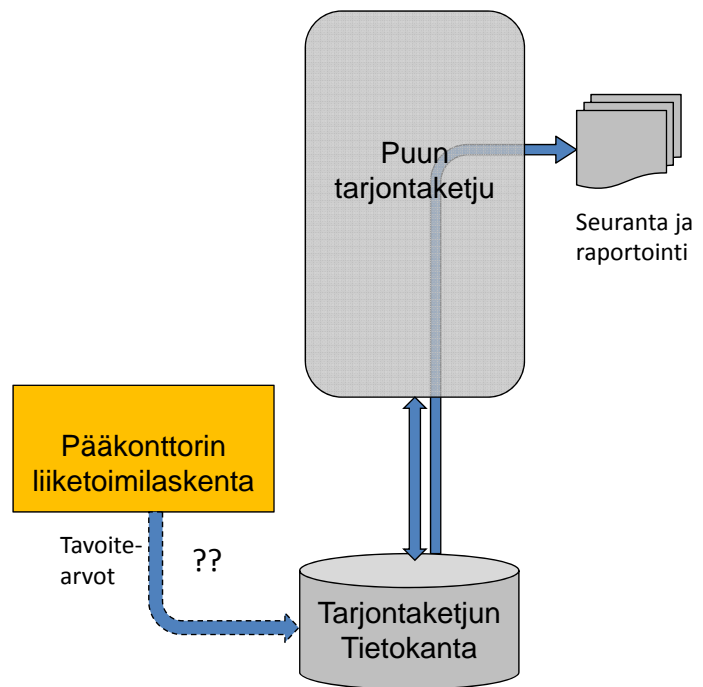
Tyhjien vaunujen palautussuunnitelma Venäjälle puun tarjontaketjun skenaarioissa A1, A2, and A3, joissa vastaavasti Venäjän puun tarjonta on 100, 150, and 200% ja vaunujen kiertonopeus on 180%.

Puun tarjontaketju ja suunnitteluvälineet Suomessa

Tietojärjestelmä-
prosessin
edistäminen
-1980 -luku

Ehdotuksia

- ◆ **Organisaatiot kevenevät kalliin työn maissa –** arverkossa tarvitaan suunnittelujärjestelmiä tekemään suunnittelun perustyöt, joihin tarvitaan vain vähän ihmisen harkintakykyä...
- ◆ Tietojärjestelmätasolla tämä tarkoittaa uusia tietokantoja ja tiedonhallintajärjestelmiä...
- ◆ Ensijaisesti on kehitettävä operatiivisen tiedon dynaamista tallentamista...